

Бележка на автора (от Питър Зукерман)

Много от историите за покоряване на върхове разказват за смъртно опасния път нагоре по фиксирани въжета. Но как са се озовали там тези въжета? Кой провежда спасителните операции? Когато животът ти зависи от един възел, добре е да знаеш кой го е завързал. Някои истории обаче остават погребани. Западните журналисти рядко говорят ъджък бхоте, балти, урушъски, шар-кхумбу, ролвалинг шерпи тамгни или въкхи. Репортерите обикновено не могат да открият местни катерачи по телефона или електронната поща, а писателите, пред които стоят крайни срокове, рядко могат да си позволят дългите пътувания до отдалечени селца. В резултат онова, което знаят високопланинските професионалисти, рядко стигат далеч. Спомените на оцелелите от Зоната на смъртта далеч не са така ясни, а медийният водовъртеж затруднява издирването на точна информация, тъй като всички – и роднини, и почитатели, и приятели, и журналисти, държат на своята версия. Травмите и кислородният глад допълнително усложняват обръкването. Както и на война свидетелите на едно и също събитие разказват различни истории. Въпреки това двамата с Аманда опитахме да достигнем истината и да бъдем обективни при предаването ѝ. Търсихме две години. Няколко пъти пътувахме до Непал, добирайки се до райони, които западняците рядко посещават, а за журналистите са недостъпни. Три пъти бяхме в Пакистан – там, благодарение на Назир Сабир,

председател на алпийския клуб на Пакистан, получихме безпрецедентната възможност да се срещнем с военни и правителствени представители. Интервюирахме повече от двеста души, прекарахме безчет часове в неформални разговори в домовете на хора от Франция, Холандия, Ирландия, Италия, Норвегия, Сърбия, Испания, Швейцария и Съединените щати. Разчитахме на повече от хиляда снимки и видеоклипа. Тази книга пресъздава истински събития. За повече информация относно методите и източниците, моля вижте допълнителните бележки. Смъртта на приятел на Аманда бе катализаторът за написването на книгата. С бебе на ръце тя не можеше да проучи всичко сама и така се намесих аз, като съавтор. Аманда е моя братовчедка и с нея пишем заедно, откакто станях на дванадесет. Преди „Погребани в небесата” имах сигурната работа на репортер в ежедневник. Никога не бях поставял котки на краката си. Но когато научих за случилото се, не можех да направя друго освен да напусна работата си, да грабна тефтера и да тръгна към Хималаите. Героите бяха твърде вдъхновяващи, целта – прекалено важна, а пътят – неустойимо предизвикателство. Портланд, Орегон Ноември, 2011

ПРОЛОГ. ЗОНАТА НА СМЪРТТА

„Гърлото на бутилката” на K2, Пакистан Зона на смъртта: около 8200 метра над морското равнище: Увиснал от скалата, стиснал пикела, който единствен го разделя от смъртта, шерп на име Чиринг Дордже се оттласква наляво. Масивен леден къс се

откъсва някъде горе и полита към него. Къс с размерите на хладилник. Основата му засича, а останалата част неудържимо процепва въздуха надолу. Профучава покрай Чиринг, ожулва рамото му и изчезва от погледа. Вече няколко десетилетия планината изпълва съзнанието на шерпа, покорил Еверест десет пъти. Чиринг се чувства като робот, премръзнал, твърде изморен, за да мисли какво е пожелвал за К2. Трррр. Разбива се в нещо, пръсва се на парченца. Планината потръпва от удара. Стълбове от прах, лед и сняг. Около полунощ е, първи август, 2008. Чиринг има смътна представа къде се намира – при или близо до „Гърлото на бутилката“ на К2, най-гибелния участък на най-опасната планина. Приблизително на полетната височина на Боинг 737 „Гърлото на бутилката“ се губи в тъмнината под шерпа. Под светлината на звездите и заради мъглата, сипещата се в пропастта, жлебът изглежда бездънен. Над него, като гребен на разбиваща се вълна, е застинал къс лед. Недостигът на кислород е замъглил съзнанието на Чиринг. Гладът и изтощението са пречупили тялото му. Отваря уста, а езикът му замръзва. Исква да си поеме дъх,

а въздух без капчица влага изгаря гърлото и пари очите му. Далеч по-труден от Еверест, К2 е сред най-престижните награди във високопланинския алпинизъм. Чиринг е тръгнал въпреки сълзите на жена си. Въпреки това, че експедицията струва повече, отколкото баща му е заработил за четирийсет години. Въпреки предупреждението на неговия будистки лама, че богинята на К2 няма да е благосклонна към изкачването. Тази вечер Чиринг е достигнал билото на К2 без кислородна бутилка, което го нарежда сред най-успешните алпинисти, но слизането не върви според плановете. Мечтал е за успеха, за посрещане, достойно за герой, за слава дори. Сега тези неща нямат значение. Чиринг има съпруга, две дъщери, процъфтяващ бизнес и дузина роднини, които разчитат на него. Всичко, което иска, е да се прибере у дома. Жив. По правило слизането е по-безопасно. Алпинистите обикновено се спускат в светлата част на деня, когато е по-топло и пътят се вижда добре. Обезопасени с двойни въжета, те се оттласкват от леда, като в същото време са прикрепени към други въжета – застопорени, с цел контрол на скоростта. В лавиноопасните зони около „Гърлото на бутилката“ те се спускат възможно най-бързо. Така се съкращава времето, в което са изложени на опасност, и възможността да останат заровени. Тъкмо такава бързо спускане е планирал Чиринг, на него е разчитал. Тъмно, безлунно. Въжетата са изчезнали, прерязани от

падащи късове лед. Няма как да се обръща назад. Само пикелът може да го спаси от падане. И не само него – за ремъка на кръста му е закачен друг алпинист. Мъжът, висещ под него, е Пасанг Лама. Преди три часа Пасанг се е разделил с пикела си, за да помогне на катерачи в крайно незавидно положение. Решил е, че ще оцелее и без него. Също като Чиринг Пасанг е разчитал на фиксираните въжета, за да се спусне. Когато въжетата в „Гърлото на бутилката“ изчезват, Пасанг решава, че му е дошло времето. Без въжетата и пикела няма мърдане нито нагоре, нито надолу. Освен ако някой не му помогне. Но кой и защо? Всеки, който прикачи Пасанг към себе си, ще полети надолу с него. Да удържиш дори и едно тяло само с помощта на пикел – това в „Гърлото на бутилката“ е почти невъзможно. Да удържиш две е два пъти по-трудно,

два пъти по-рисковано. Опитите да го спасят биха били равностойни на самоубийство, мисли си Пасанг. Алпинистите по правило са си самодостатъчни. Всеки здравомислещ човек би го оставил да умре. Както се е очаквало, един шерп вече го е подминал. Пасанг очаква Чиринг да направи същото. Дватама принадлежат към различни работни колективи. Чиринг няма задължението да помогне. Но сега Пасанг виси три ярда под него, прикачен с въже към ремъка на кръста му. След като се разминават с ледения блок, двамата свеждат глави и тихо преговарят с богинята на планината. Отговорът ѝ идва секунди по-късно. Металически, стържещ звук. Зонинг. Тътенът е все по-

силен, къntenето – все по-продължително, ехото – все по-бързо, по-глухо, отляво, отдясно... И двамата знаят какво означава. Ледът около тях се пропуква. С всеки пукот по леда плъзват зигзагообразни цепнатини, всеки миг ледени късове могат да се посипят върху тях. Ако усетят опасност, могат да се оттласнат встрани, да огънат тела, за да я избегнат. Ако не успеят, нещо ще се стовари върху тях. А рано или късно ще се отцепи леден къс с размерите на автобус. Особен избор в такъв случай нямаш, освен да се молиш. Чиринг и Пасанг трябва да слязат, преди да ги е смазал падащият лед. Храс!.Чиринг забива пикела в леда. Шинк! Забива котки. Няколко метра се спуска по този начин – Храс! Шинк! Храс! Шинк!, прилепнал към склона, за да може мъжът, прикачен към него, да се движи със същия ритъм. Пасанг впива пръсти в твърдия лед, трябва да направи вдлъбнатина, за да има за какво да се захване. Плиткият хват и хлъзгавата повърхност обаче няма да издържат теглото му. Той протяга левия си крак и се обляга на предпазното въже, което го придържа към Чиринг. Шинк! Забива котките в леда, за да намали обтягането на въжето. От такава тежест то може да се скъса и Чиринг ще полети надолу, но засега все още успява да се държи прилепнал о ледената стена и въпреки издутините, пукнатините и пролуките, въпреки ледените зъбери, маневрите им са успешни. На места двамата с Пасанг се движат рамо до рамо, хванати за ръце, за да съгласуват движенията си. Понякога Пасанг тръгва първи, докато в същото време Чиринг използва пикела, за да застане в опорна позиция и така да контролира безопасителното въже помежду им.